

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र विशारद (B.Lib I. Sc.)

परीक्षा : डिसेंबर - २०२३

सत्र - १

विषय : वर्गीकरण तात्त्विक (BL-23-122/BL-31-122)

दिनांक : ०६/१२/२०२३

गुण : १००

वेळ : स. १०.०० ते दु. १.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा

(१०)

१. डॉ मेल्व्हील ड्युई यांनी ग्रंथालय शास्त्राचे शास्त्रशुद्ध शिक्षण मिळवण्यासाठी ची स्थापना केली.
अ) अमेरिकन लायब्ररी असोसिएशन ब) लायब्ररी वर्ल्ड
क) अकॅडेमिक लायब्ररी स्कूल ड) यापैकी नाही
२. डॉ रंगनाथन यांनी ग्रंथानकासाठी कोणते घटक सुचविले आहेत?
अ) भाषांक ब) प्रकाशन
क) खंडांक ड) लंडन
३. डॉ मेल्व्हील ड्युई यांचा जन्म येथे झाला.
अ) मद्रास ब) अँडम्स सेन्टर
क) फ्लोरिडा ड) यापैकी नाही
४. डावीकडून उजवीकडे लिहिल्या जाणाऱ्या या चिन्हांना असे म्हणतात.
अ) ग्रंथ क्रमांक ब) वर्गांक
क) संग्रहांक ड) यापैकी नाही
५. दशांश वर्गीकरण पद्धतीत प्रत्येक वर्गांक हा कमीत कमी आकड्यांचा असावा
अ) २ ब) ४
क) ३ ड) १
६. १९७८ मध्ये युनेस्कोने वर्गीकरण पद्धती प्रसिद्ध केली.
अ) दशांश वर्गीकरण ब) द्विबिंदू वर्गीकरण
क) ब्रॉड सिस्टिम ऑफ ओरडेरिंग ड) रायडर्स इंटरनॅशनल
७. १९७० मध्ये टेलेस्कोपिक वर्गीकरण पद्धती यांनी प्रसिद्ध केली.
अ) एफ. रिचर्ड्सन् ब) ब्राउन
क) आयझॅक ड) पॉल ऑटलेट
८. मध्ये ए सिस्टिम ऑफ बिब्लिओग्राफिक क्लासिफिकेशन या नावाने वर्गीकरण पद्धती प्रसिद्ध झाली.
अ) १९३५ ब) १९३७
क) १९४० ड) १९३२
९. जे डी ब्राउन यांनी विषय वर्गीकरण पद्धती मध्ये प्रसिद्ध केली.
अ) १९०६ ब) १९३५
क) १९३३ ड) १९०२
१०. चिन्हांकनाचा कमीत कमी वापर आणि जास्तीत जास्त अर्थबोध यालाच म्हणतात
अ) संक्षिप्तपणा ब) स्मृतिसुलभता
क) अर्थवाहकता ड) समावेशकता

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २)

(३०)

१. मेल्व्हील ड्युई यांचे ग्रंथालय वर्गीकरणातील योगदान स्पष्ट करा.
२. बोधांक म्हणजे काय? त्याची रचना सोदाहरण स्पष्ट करा.
३. एच इ ब्लिस यांचे वर्गीकरणातील योगदान स्पष्ट करा.

- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)
१. वर्गीकरण आणि तालिकीकरण यातील संबंध स्पष्ट करा.
 २. द्विबिंदू वर्गीकरण पद्धतीतील स्वरूप, विभाग व सामान्य पोटविभाग स्पष्ट करा.
 ३. चिन्हांकन म्हणजे काय ते स्पष्ट करून त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)
१. पीएमइएसटी
 २. सीआरजी
 ३. डीआरटीसी

English Translation

Classification Theory (BL-23-122/31-122)

Q. 1 Choose the correct option (10)

1. In order to give scientific education of library and information science Dr. Melvil Dewey established
a) American Library Association b) Library World
c) Academic Library School d) none of the above
2. Dr. Ranganathan has suggested which components as book number
a) language number b) publication
c) volume number d) All of above
3. Melvil Dewey was born in
a) Madras b) Adams Centre
c) Florida d) London
4. The digits written from left to right are known as -----
a) book number b) class number
c) group number d) none of the above
5. In Dewey decimal classification each class number should be of ----- minimum numbers
a) 2 b) 4
c) 3 d) 1
6. UNESCO published the ----- classification scheme in 1978
a) Dewey decimal classification b) Colon classification
c) Broad system of ordering d) Riders International
7. Telescopic classification system was published in 1970 by
a) F. Richardson b) Brown
c) Ijack d) Paul Otlet
8. A system of Bibliographic classification was published as classification system in
a) 1935 b) 1937
c) 1940 d) 1932
9. The subject classification system by J D Brown was designed in
a) 1906 b) 1935
c) 1933 d) 1902
10. Use of least notations with most meanings means -----
a) Briefness b) Easy to remember
c) meaningful d) Inclusive

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)

1. Explain contribution of Melvil Dewey in library classification.
2. What do you mean by call number? Explain its structure with examples.
3. Explain the contribution made by H. E. Bliss in classification.

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)

1. Explain relation between classification and cataloguing.
2. Explain the forms divisions and standard sub divisions in colon classification.
3. Explain the term notation along with its features and types.

Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)

1. PMEST
 2. CRG
 3. DRTC
-